

Byla C-333/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. balandžio 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour d'appel de Bruxelles (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. kovo 12 d.

Apeliantai:

DA

FC

S. C. European Food S.A.

S. C. Starmill S.R.L.

S. C. Multipack S.R.L.

Kitos apeliacinio proceso šalys:

Romanian Air Traffic Services Administration (Romatsa)

Rumunija

Europos Komisija

Europos saugios oro navigacijos organizacija (Eurokontrolė)

I. Ginčo dalykas ir faktinės aplinkybės

- 1 2013 m. gruodžio 11 d. arbitražo teismas, sudarytas pagal ICSID konvenciją (Konvencija dėl valstybių ir kitų valstybių fizinių bei juridinių asmenų investicinių ginčų sprendimo) priėmė sprendimą, kuriuo įpareigojo Rumuniją sumokėti DA ir FC, taip pat komercinėms bendrovėms *European Food S.A.*,

Starmill S.R.L. ir *Multipack S.R.L.* 376 433 229 RON kompensaciją (t. y. apie 178 000 000 EUR) kaip pagrindinę sumą, neįskaitant palūkanų.

- 2 2016 m. vasario 26 d. Tarptautinio investicinių ginčų sprendimo centro (ICSID) *ad hoc* komitetas atmetė pareikštą ieškinį dėl tokio arbitražo teismo sprendimo panaikinimo ir šio komiteto sprendimas tapo neskundžiamas.
- 3 Europos Komisija įstojo į arbitražo teismo nagrinėjamą bylą kaip *amicus curiae* ir 2014 m. gegužės 26 d. pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108] straipsnio taikymo taisykles, 11 straipsnio 1 dalį priėmė Sprendimą C (2014) 3192, kuriuo Rumunija įpareigojama sustabdyti visus veiksmus, kuriais būtų įgyvendinama arba vykdoma ta arbitražo sprendimo dalis, pagal kurią lėšos dar nesumokėtos, kol Komisija priims galutinį sprendimą dėl tos valstybės pagalbos suderinamumo su vidaus rinka, antraip toks veiksmas bus laikomas neteisėta valstybės pagalba.
- 4 2015 m. kovo 30 d. Sprendime (ES) 2015/1470 dėl valstybės pagalbos SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), kurią įgyvendino Rumunija – 2013 m. gruodžio 11 d. Arbitražo teismo sprendimas (OL L 232, 2015, p. 43), Komisija nusprendė, kad kompensacijos, priteistos 2013 m. gruodžio 11 d. priimtu arbitražo teismo sprendimu, išmokėjimas ekonominiam vienetui, kurį sudaro DA, FC ir bendrovės *European Food*, *Starmill* ir *Multipack*, yra valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, nesuderinama su vidaus rinka. Šiuo sprendimu Rumunijai iš esmės uždrausta išmokėti bet kokią sumą pagal 2013 m. gruodžio 11 d. arbitražo teismo sprendimą.
- 5 Dėl Komisijos sprendimo buvo pareikštas ieškinys dėl panaikinimo, kurį šiuo metu nagrinėja Europos Sąjungos Bendrasis Teismas (žr., be kita ko, bylas T-624/15 (OL C 16, 2016, p. 45), T-694/15 (OL C 38, 2016, p. 69) ir T-704/15 (OL C 68, 2016, p. 30).
- 6 2015 m. rugpjūčio 19 d. DA įteikė Rumunijai arbitražo teismo sprendimą su vykdomuoju įrašu, kurį pagal ICSID konvenciją išdavė *cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas) kanceliarija.
- 7 2015 m. rugsėjo 9 d. DA Belgijoje paprašė areštuoti visas Eurokontrolės turimas sumas, kurias Eurokontrolė turi arba turės sumokėti Rumunijai arba *Romatsa* (Rumunijos valstybės įmonei, atsakingai už oro eismą), kad būtų išieškota 85 066 428,42 EUR suma.
- 8 2015 m. rugsėjo 23 ir 24 d. *Romatsa* ir Rumunija *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Briuselio pirmosios instancijos teismas, nagrinėjantis bylas prancūzų kalba) pateikė prieštaravimą dėl arešto. Komisija savanoriškai įstojo į bylą pagal Reglamento (EB) Nr. 659/1999 23a straipsnį, palaikydama *Romatsa* ir Rumunijos reikalavimus.
- 9 2016 m. sausio 25 d. sprendimu teismas iš esmės įpareigojo panaikinti Rumunijos valstybei mokėtinų Eurokontrolės turimų lėšų areštą.

- 10 2016 m. vasario 29 d. DA, FC ir bendrovės kreditorės apskundė tokį sprendimą apeliacine tvarka.

II. Nagrinėjamos nuostatos

Sjungos teisė

- 11 SESV 288 straipsnis suformuluotas taip:

„Vykdamos Sąjungos kompetenciją, institucijos priima reglamentus, direktyvas, sprendimus, rekomendacijas ir nuomones.

<...>

Sprendimas yra privalomas visas. Sprendimas, kuriame nurodomi jo adresatai, yra privalomas tik tiems adresatams.“

Konvencija dėl valstybių ir kitų valstybių fizinių bei juridinių asmenų investicinių ginčų sprendimo (sudaryta 1965 m. kovo 18 d. Vašingtone globojant Pasaulio Bankui ir patvirtinta Belgijoje 1970 m. liepos 17 d. Įstatymu)

- 12 Šios konvencijos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šia Konvencija steigiamas Tarptautinis investicinių ginčų sprendimo centras (toliau – Centras)“.

- 13 Jos 54 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekviena Susitariančioji Valstybė pripažįsta, kad vadovaujantis šia Konvencija priimtas sprendimas yra jai privalomas, ir užtikrina sprendime nustatytų turtinių prievolių įvykdymą savo teritorijoje taip, kaip užtikrina savo teismų galutinių sprendimų vykdymą. Federacinės sandaros Susitariančioji Valstybė gali užtikrinti tokio sprendimo vykdymą federaliniuose teismuose ar per federalinius teismus ir gali nustatyti, kad šie teismai pripažintų tokį sprendimą prilygstančiu federacijos subjektų teismų galutiniams sprendimams.

2. Ginčo šalis, kuri siekia sprendimo pripažinimo ar vykdymo bet kokios Susitariančiosios Valstybės teritorijoje, pateikia kompetentingam tos valstybės teismui ar kitai šią funkciją atlikti Susitariančios Valstybės įgaliotai institucijai generalinio sekretoriaus patvirtintą sprendimo nuorašą. Kiekviena Susitariančioji Valstybė praneša generaliniam sekretoriui apie teismo ar kitos šią funkciją atlikti įgaliotos institucijos paskyrimą ir apie kiekvieną paskesnę tokio paskyrimo pakeitimą.

3. Sprendimas vykdomas pagal valstybės, į kurią kreiptasi dėl sprendimo vykdymo jos teritorijoje, įstatymus.“

III. Šalių argumentai

- 14 DA, FC ir bendrovės kreditorės iš esmės apeliacinio teismo prašo įpareigoti iš naujo taikyti areštą garantijos sumai, kuri dabar yra 281 718 067,10 EUR.
- 15 DA visų pirma teigia, kad 2015 m. kovo 10 d. Komisijos sprendimu (ES) 2015/1470 nedraudžiama priverstinai įvykdyti arbitražo teismo sprendimą Belgijoje.
- 16 DA teigimu, tam, kad nauda būtų pripažinta valstybės pagalba, ji turi, pirma, būti suteikta tiesiogiai arba netiesiogiai iš valstybės išteklių ir, antra, būti priskirtina valstybei (2002 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Prancūzija / Komisija*, C-482/99, EU:C:2002:294, 24 punktas). Šiame sprendime aiškiai nustatyta, kad vien valstybės išteklių perdavimo nepakanka, kad priemonę būtų galima kvalifikuoti kaip valstybės pagalbą. Priskirtinumo kriterijus yra savarankiškas kriterijus.
- 17 Jis taip pat nurodo 1980 m. kovo 27 d. Sprendimą *Denkavit italiana* (61/79, EU:C:1980:100, 31 punktas), pagal kurį valstybės pagalbos sistema „susijusi su valstybių narių sprendimais, kuriais pastarosios, siekdamos savo ekonominių arba socialinių tikslų, vienašaliu ir nepriklausomu sprendimu suteikia įmonėms arba kitiems teisės subjektams lėšų arba pranašumą, kurie skirti ekonominiams ir socialiniams tikslams pasiekti“ (pažymėta apelianto).
- 18 DA taip pat primena, kad Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje pabrėžė ne tik tai, kad yra būtina, jog būtų perduoti valstybės ištekliai arba kad valstybė bendrai kontroliuotų įmonę, bet ir konkretus valstybės dalyvavimas imantis ginčijamų priemonių: „dar būtina išsiaiškinti, ar viešosios valdžios institucijos turi būti laikomos vienaip ar kitaip dalyvavusios imantis šių priemonių“ (2002 m. gegužės 16 d. Sprendimas *Prancūzija / Komisija*, C-482/99, EU:C:2002:294114, 52 punktas).
- 19 Vis dėlto šioje byloje priverstinis vykdymas Belgijoje nėra priskirtinas Rumunijai.
- 20 Iš Komisijos sprendimo teksto aiškiai matyti, kad arbitražo teismo sprendimo vykdymas yra valstybės pagalba tik tuo atveju, jeigu toks veiksmas yra priskirtinas Rumunijai, t. y. jeigu Rumunija savanoriškai įvykdytų arbitražo teismo sprendimą. Jo teigimu, netikslu teigti, kad ir Komisijos sprendimo rezoliucinė dalis, ir jo motyvai taikomi ir priverstiniam vykdymui, kurį įpareigojo taikyti ne Rumunijos teismai. Jeigu Rumunija yra įpareigota ir priversta įvykdyti arbitražo teismo sprendimą, šis veiksmas nėra jai priskirtinas, taigi ji nepažeidžia Komisijos sprendimo.
- 21 Savo ruožtu Rumunijos valstybė iš esmės prašo apeliacinio teismo pripažinti apeliacinius skundus nepriimtinais ir nepagrįstais, o nepatenkinus šių reikalavimų – sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Europos teismai priims sprendimą dėl ieškinių, kuriais ginčijamas 2015 m. kovo 30 d. Komisijos sprendimas.
- 22 Komisija prašo pripažinti apeliacinius skundus nepagrįstais.

IV. Cour d'appel (Apeliacinis teismas) vertinimas

- 23 *Cour d'appel* pirmiausia atmeta įvairius nepriimtino pagrindus ir Rumunijos valstybės pateiktą pagrindą dėl jai taikytino imuniteto nuo jurisdikcijos. Kadangi Rumunija sutiko su arbitražo procedūra ir kaip trečiasis asmuo pateikė prieštaravimą dėl arešto, ji, atsisakydama savo imuniteto nuo jurisdikcijos, sutiko, kad ginčą nagrinėtų areštą pritaikę teismai (Belgijos teismai) ir *Cour d'appel de Bruxelles*.
- 24 *Cour d'appel* dar konstatuoja, kad arbitražo teismo sprendimas yra galutinis ir nebegali būti skundžiamas. Jis savaime yra teisėtas vykdomasis dokumentas. Areštas buvo pritaikytas remiantis arbitražo teismo sprendimu su vykdomuoju įrašu, kurį pagal ICSID konvencijos 54 straipsnį turi pripažinti ir vykdyti kiekviena susitariančioji valstybė, taip pat ir Belgijos Karalystė.
- 25 Vis dėlto *Cour d'appel* pažymi, kad 2015 m. kovo 10 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1470 yra didelė kliūtis Rumunijos valstybei įvykdyti arbitražo teismo sprendimą. Jis primena, kad „valdžios veiksmas“ iš tiesų yra išorinis nuo įsipareigojimo atleidžiantis veiksnys, galintis pateisinti tai, kad įprastai apdairus ir protingas skolininkas nesumoka savo kreditoriui pagal vykdomąjį dokumentą.
- 26 Minėtu sprendimu Komisija uždraudė Rumunijai mokėti pagal šį arbitražo teismo sprendimą mokėtinas sumas, nes toks mokėjimas būtų su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba.
- 27 Pagal SESV 288 straipsnį sprendimai yra privalomi visose valstybėse narėse. Vis dėlto šis sprendimas neegzistavo tuo metu, kai arbitražo teismas priėmė savo sprendimą, kuris yra vykdomasis dokumentas. Be to, 2015 m. kovo 30 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1470 yra apskūstas Europos Sąjungos teismuose.
- 28 Šiuo metu yra reali kolizijos tarp sprendimo, kurį priėmė areštą pritaikęs teismas ir teismas, nagrinėjantis bylą dėl arešto apeliacine instancija, ir Europos Sąjungos sprendimo, t. y. Komisijos sprendimo, kuriuo ginče dėl ICSID arbitražo teismo sprendimo priverstinio vykdymo remiamasi kaip „valdžios veiksmu“, rizika.
- 29 Tai, ar Rumunijai įvykdžius arbitražo teismo sprendimą, tai būtų savanoriškas vykdymas ir valstybės pagalba, yra rimtai ginčijama.

V. Prejudiciniai klausimai

- 30 Taigi teisinio saugumo sumetimais ir siekiant išvengti nesuderinamų sprendimų rizikos reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Europos teismai priims sprendimą, kiek tai susiję su ieškiniais dėl 2015 m. kovo 30 d. sprendimo panaikinimo, ir kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas atsakys į šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar 2015 m. kovo 30 d. Europos Komisijos sprendimas (ES) 2015/1470 dėl valstybės pagalbos SA.38517 (2014/C) (*ex* 2014/NN) turi būti suprantamas kaip susijęs su sumomis, kurias turi sumokėti pati Rumunija, net jei šios sumos būtų išieškotos iš jos per 2013 m. gruodžio 11 d. ICSID arbitražo teismo sprendimo priverstinio vykdymo procedūrą, pradėtą kitos valstybės narės nei Rumunija teismuose?

2. Ar pagal Sąjungos teisę savaime ir automatiškai reikalaujama, kad valstybės narės (kuri nėra Rumunija) teismas, nagrinėjantis ieškinį dėl ICSID arbitražo teismo sprendimo, kuris pagal tos valstybės narės nacionalines proceso normas įgijo *res judicata* galią, priverstinio vykdymo procedūros, atsisakytų taikyti šį arbitražo teismo sprendimą motyvuodamas vien tuo, kad negalutiniame Europos Komisijos sprendime, priimtame vėliau už arbitražo teismo sprendimą, konstatuota, kad šis priverstinis arbitražo teismo sprendimo vykdymas prieštarauja Sąjungos valstybės pagalbos sistemai?

3. Ar pagal Sąjungos teisę, be kita ko, lojalaus bendradarbiavimo principą ar *res judicata* galios principą valstybės narės (kuri nėra Rumunija) nacionaliniam teismui leidžiama nevykdyti tarptautinių įsipareigojimų, kylančių iš ICSID konvencijos, jeigu Europos Komisija priėmė sprendimą po to, kai buvo priimtas arbitražo teismo sprendimas, remiantis tuo, kad arbitražo teismo sprendimo priverstinis vykdymas prieštarautų Sąjungos valstybės pagalbos sistemai, nors Europos Komisija dalyvavo arbitražo procedūroje (įskaitant ieškinį dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo) ir išdėstė savo pagrindus, susijusius su Sąjungos valstybės pagalbos sistema?